

ковим чинником у цьому процесі – негативним або позитивним – стануть вибори Президента України, де питання газу може бути використане сусідами як особливий вид зброї проти України. На міжнародній газовій конференції у Братиславі в червні 2009 р. представника російського «Газпрому» запитали, чи залишилось у них бажання отримати під контроль українську газотранс-

портну систему і чи не буде дешевше купити її в кризових умовах? Він відповів, що в Росії така мрія залишається; єдине, що вони б хотіли отримати нашу газотранспортну систему не за власні гроші, а у вигляді компенсації за штрафи та борги. Я розумію, що тут була певна частка жарту, але послідовність їх думок примушує кожного з нас серйозно замислитись.

С. О. Яременко,

екс-заступник голови Національного банку України

ГОЛОВНІ ЗАГРОЗИ ВИКОРИСТАННЯ ЗОВНІШНІХ ДЖЕРЕЛ У РОЗРАХУНКАХ ЗА ГАЗ

Ситуація, що склалася на газовому ринку України, дійсно є критичною. Тому наше основне завдання полягає в тім, щоб з'ясувати: у чому ж головні небезпеки та ризики і де шукати ту основну ланку, за яку можна витягнути весь цей ланцюжок, або вирішити проблему? Я розглядаю це питання, насамперед, з фінансової точки зору – як колишній заступник голови Національного банку, відповідальний за валютну політику. І в цьому контексті хочу підкреслити, що проблема НАК «Нафтогаз України» розпадається на дві складові: внутрішню та зовнішню. Внутрішня проблема – це відсутність у країні достатнього обсягу власного газу для забезпечення стабільного функціонування національної економіки. Його потрібно купити поза державою, і це нормальна схема, яку реалізують багато країн, якщо вони в змозі вирішити іншу, зовнішню проблему, а саме мати в наявності достатню кількість іноземної валюти. По суті, Україна зіштовхнулася саме із зовнішньою проблемою: де взяти валюту і чому її не вистачає? Можливо, ми не збираємо необхідних грошей усередині країни, щоб купити цю валюту? Думаю, що саме так. «Нафтогаз» ніколи не зможе розплатитися за газ, що купується в Росії, бо він збирає з його споживачів в Україні грошей у гривні менше, ніж потрібно для купівлі необхідної кількості валюти для розрахунків із «Газпромом».

Де ж узяти валюту? У пошуках відповіді на це питання, насамперед, розглядають можливість одержання міжнародних кредитів. Я виступаю проти зовнішніх позик, оскільки вони не приведуть на виході до формування ефективно діючого народногосподарського комплексу. Економіка, що почне підніматися, стане, по суті, внутрішнім джерелом для майбутнього погашення боргів, які ми беремо в Міжнародного валютного фонду за програмою «*stand by*». До того ж саме умови, що їх висуває МВФ країнам, які він кредитує в рамках цієї програми, є тією фішкою ліберального штибу, що призвела до світової кризи. Йдеться про високу дисконтну ставку, плаваючий курс, відсутність рефінансування, тобто про грошовий голод, який ми спостерігаємо. Все це проголошується з метою боротьби з інфляцією, хоч більш актуальна тема для всіх країн світу – економічний ріст. Тож очевидно, що завдяки «*stand by*» в Україні не будуть створені необхідні умови, які дозволять нам коли-небудь розрахуватися за кредити. Український екс-

порт наразі знижується швидше, ніж імпорт, а жорстка монетарна політика не дає змоги замінити імпорт для вирівнювання платіжного, насамперед торговельного, балансу. Ми не використовуємо ні курсову, ні інфляційну надбавку на користь національного сектору економіки, а тиснемо на нього грошовим голодом.

У чому ж, з погляду монетарної політики, полягає головна загроза використання зовнішніх джерел у розрахунках за газ? Річ у тім, що внаслідок надмірних зовнішніх ін'єкцій відбувається демонетизація економіки. Це дуже просто уявити. НАК «Нафтогаз» щомісяця збирає всередині країни за спожитий газ певну суму гривневої маси й використовує її на купівлю іноземної валюти, яку виводить за кордон. Таким чином, ми, як пилосос, постійно висмоктуюмо зсередини національної економіки певну суму грошей і не відновлюємо її, позаяк надходжень іноземної валюти від експорту недостатньо, щоб продати її на внутрішньому ринку. Тож вони не компенсуються. Як наслідок, окрім боргів, ми одержуємо й грошовий голод. Він виявляється в 25–30%-й кредитній ставці, за якою однаково ніхто не дає кредити. Банки, не бажаючи ризикувати, використовують запропонований Урядом чудовий інструмент – це ОВДП за ціною 25%.

Економіка України знекровлена. Підприємства не одержують необхідних обігових коштів, через що погіршується і стан їх економіки, і активи тих банків, що їх кредитують, збільшується резервування, підвищується збитковість. Протягом останніх кількох місяців збитки на резервування банків щомісяця сягають 20 млрд. грн. Знадобиться лише шість місяців, щоб «з'їсти» капітал української банківської системи, який становить 120 млрд. грн., і наблизитися до її руйнування.

Резюме: наразі немає оптимізму в моєму прогнозі подальшого розвитку української економіки, яка базуватиметься на міжнародних кредитах. Упевнений, що МВФ все-таки надасть Україні 4-й транш, бо це політика геополітичного масштабу, спрямована на втримання зони долара як світової валюти. Фонд дасть кошти, щоб підірвати нашу економіку, послабити національну буржуазію, а потім, за аргентинським варіантом, увійти в політичну сферу. Якщо розвиватися в такому напрямі, то, я думаю, що Україна незабаром може перейти до політики воєнного комунізму.